

NAKUP SLUŽBENEGA VOZILA – PAMETNA ODLOČITEV?

Avtorja sva:

Mag. Branko Mayr

Nataša Zupanič, dipl.oec.

Vsaki 50 %.

B. Mayr je pooblaščen revizor in partner v revizijski družbi ITEO-ABECEDA, d.o.o. Ljubljana, predavatelj na VSŠP

Nataša Zupanič je revizorka revizijske družbe ITEO-ABECEDA, d.o.o. Ljubljana

Lep pozdrav

Branko Mayr

Nakup osebnega avtomobila je v podjetju zelo pogosta stvar. Ta avtomobil lahko uporabljajo zaposleni zgolj za službene namene, pa tudi za privatne namene. V nadaljevanju želimo prikazati, kakšni so davčni vidiki te odločitve in davčni vidiki kasnejše uporabe tega vozila.

1 NAKUP OSEBNEGA AVTOMOBILA

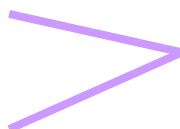
Nakup osebnega avtomobila nemalokrat zahteva veliko denarnih sredstev. Pri nakupu se lahko odločimo za nakup z gotovino, za nakup na kredit oziroma s posojilom ter za pridobitev osebnega avtomobila s pomočjo finančnega leasinga. Poglejmo vse tri različice.

1.1 Nakup z gotovino (lastnimi viri)

Za nakup osebnega avtomobila z gotovino se bomo odločali v primeru, da imamo zadovoljive vire financiranja. Pri presoji bomo ugotavljali, ali se splača financirati nakup vozila z lastnih virov ali pa je bolje kupiti na eden od drugih načinov. Pri presoji je ključno vprašanje ali ni boljše denarnih sredstev naložiti v banko ali v nakup vrednostnih papirjev. Primerjati namreč moramo donos od tako naloženih sredstev in stroške financiranja, če nakupa avtomobila ne bi izvedli z gotovino.

Če torej velja:

prejete obresti od
naloženih denarnih
sredstev

stroški financiranja nakupa
z izposojenimi denarnimi
sredstvi

potem je bolje, če si denarna sredstva za nakup izposodimo.

1.2 Nakup s posojilom (tuji viri)

Nakup s posojilom pomeni, da pridobimo potrebna sredstva iz tujih virov. Te vire moramo odplačati. Zraven glavnice vračamo tudi obresti, ki so cena tujih virov. Kljub temu pa je to praviloma cenejša različica kot na primer pridobitev avtomobila s finančnim leasingom.

Nakup avtomobila na kredit ali pa iz lastnih virov se evidentira v poslovnih knjigah na enak način. Avtomobil zavedemo v poslovne knjige takoj, ko začnemo razpolagati z njim, in ne šele takrat, ko je posojilo dokončno poplačano. Pri tem pa avtomobil evidentiramo po njegovi nabavni vrednosti, brez stroškov obresti – le – ti se namreč izkazujejo med odhodki financiranja. Prodajalec nam na računu ne bo prikazal stroškov obresti, ampak samo nabavno vrednost z vsemi pripadajočimi dajatvami, stroški obresti bodo razvidni v anuitetnem načrtu.

Prav obresti so eden odločujočih dejavnikov. Njihova cena pa ni enaka prikazani obrestni meri v pogodbi (na primer 10 %). Upoštevati je treba, da so obresti davčno priznani odhodek. To pomeni, da dejansko plačamo obresti zmanjšane za davek. V primeru, da je davčna stopnja 25 % potem znaša realna obrestna mera 7,5 % ($10 - 2,5 = 7,5$).

1.3 Pridobitev s finančnim najemom

Finančni najem je najem, pri katerem gre za prenos vseh pomembnih oblik tveganja in koristi, povezanih z lastništvom najetega opredmetenega osnovnega sredstva. Lastninska pravica lahko preide na drugo stran ali pa tudi ne. Ločiti moramo:

Leasing predstavlja prenos ekonomskega lastništva. Pri nakupu gre za prenos pravnega lastništva. Ekonomsko lastništvo je tisto lastništvo, ki daje imetniku zgolj neomejeno pravico do uporabe oziroma izkoriščanja. To pomeni, da ekonomski lastnik nima pravice do prometa s stvarjo, ki je predmet leasinga (ne more je prodati). Če pa je v pogodbi o leasingu dogovorjeno, da se ob izteku pogodbe sredstvo tudi odkupi, pa to pomeni tudi prenos pravnega lastništva.

Razlikovanje med pravnim in ekonomskim lastništvom pa je v bistvu samo razlikovanje v pravno formalnem pomenu. V obeh primerih pa ima najemnik pravico do uporabe stvari, saj drugače noben najem ne bi bil smiseln.

Leasing v bistvu pomeni posebno obliko financiranja pravice do uporabe osnovnih sredstev, lahko pa je istočasno tudi oblika financiranja pridobitve. Leasing torej ni najem in ne zakup, čeprav je blizu obema.

Poglavitna značilnost leasinga:

Leasingodajalec običajno ne daje v najem nečesa, kar že ima in trenutno ne rabi, ampak kupi stvar, ki jo leasingojemalec potrebuje, in mu ju da v uporabo.

Gre torej zato, da je dajalec leasinga nekakšne posrednik med proizvajalcem opreme in možnim kupcem opreme, le-ta pa te opreme ne more kupiti, ker nima sredstev za nakup. Tako si pomaga z leasingom.

Ker gre pri leasingu za posebno vrsto financiranja, se z leasing posli ukvarjajo predvsem banke oziroma njihove specializirane institucije ter druge finančne organizacije.

Pri pridobitvi s pomočjo finančnega najema bomo osebni avtomobil v poslovne knjige evidentirali prav tako v višini njegove nabavne vrednosti, izkazane na prodajalčevem računu, stroški obresti pa bodo ob plačilu vsakega obroka bremenili odhodke financiranja skladno z anuitetnim načrtom. Ob pridobitvi avtomobila lahko celotni znesek obresti (za vsa leta finančnega najema) prikažemo med neopredmetenimi sredstvi kot dolgoročno razmejeno postavko, ki jo zmanjšujemo ob vsakem plačilu obroka.

Pomembno je spet, da osebni avtomobil zavedemo v poslovne knjige, ko je podpisana pogodba in avtomobil tudi prevzet, le s to razliko, da moramo v knjigah tista sredstva, pridobljena s finančnim najemom, prikazovati ločeno od ostalih (torej na posebnih kontih).

1.4 Pridobitev avtomobila in davek od dobička oziroma davek iz dejavnosti

Zakon o davku od dobička pravnih oseb v 39. členu predvideva davčne olajšave za investiranje v opredmetena osnovna sredstva, pri tem pa izvzema osebna motorna vozila. **Nakup osebnega vozila v podjetju torej ni davčna olajšava**, razen pri tistih podjetjih, ki ta vozila uporabljajo za opravljanje svoje dejavnosti (na primer prevozniška podjetja) oziroma če je nakup takih avtomobilov namenjen nadaljnji prodaji ali dajanju v najem (rent-a-car).

Enako velja tudi pri zasebnikih, kjer Zakon o dohodnini v 48. členu prav tako predvideva olajšavo za investiranje v opredmetena osnovna sredstva in pri tem prav tako izvzema osebna motorna vozila. Veljajo podobne ugotovitve kot zgoraj.

1.5 Pridobitev avtomobila in davek na dodano vrednost

Pri nakupu osebnih avtomobilov se v skladu z Zakonom o davku na dodano vrednost plačuje davek po 19 % stopnji. Nadalje pa omenjeni zakon v 40. členu predvideva odbitek vstopnega DDV, to je tistega, ki ga je plačal davčni zavezanec pri svojih nabavah. Vendar pa vstopnega DDV ne sme (med drugim) odbiti od osebnih avtomobilov, razen seveda tistih, ki se uporabljajo za opravljanje dejavnosti, kot smo omenili zgoraj. Pri nakupu osebnega avtomobila torej zaračunani vstopni DDV v celoti predstavlja strošek oziroma se za znesek zaračunanega DDV poveča nabavna vrednost tega avtomobila.

2 UPORABA SLUŽBENEGA OSEBNEGA AVTOMOBILA

2.1 Uporaba službenega osebnega avtomobila za službene namene

Uporaba avtomobila nosi za seboj določene stroške, ki niso majhni. To so stroški zavarovanja in registracije, stroški servisiranja, stroški goriva, stroški avtopralnice in še bi lahko naštevali. Eden od velikih stroškov je tudi amortizacija tega avtomobila.

Zgoraj naštetih stroški so priznani tudi kot davčni odhodek, vendar v določenih mejah. Če gremo po vrsti:

stroški amortizacije so kot davčni odhodek priznani največ v znesku, ki ustreza stopnji, določeni v Zakonu o davku od dobička pravnih oseb. Le – ta v 17. členu določa najvišje letne amortizacijske stopnje, kjer za osebne avtomobila določa največ 33,3 % stopnjo. To pa pomeni, da lahko v svojih poslovnih knjigah obračunamo za osebni avtomobil tudi višjo amortizacijo, kot davčni odhodek pa nam bo priznana le tista po stopnji 33,3 %. Če obračuna amortizacijo po nižji stopnji od zakonsko določene, mu je strošek amortizacije v celoti priznan kot davčni odhodek. Že velikokrat pa smo zapisali in ne bo odveč, če ponovimo, da amortizacijske stopnje, ki so določene v Zakonu o davku od dobička pravnih oseb, ne smejo biti podlaga za obračun amortizacije v poslovnih knjigah. Pri določitvi amortizacijske stopnje je namreč potrebno upoštevati vrsto dejavnikov (tehnično in ekonomsko staranje, fizično obrabo in podobno).

stroški zavarovanja, registracije in tehničnih pregledov se v celoti priznajo kot dohodek, zneske moramo dokazati z ustreznimi listinami.

stroški goriva, cestnine se priznajo v zneskih, ki izhajajo iz računov, vendar pa je pri uporabi službenih vozil potrebno voditi natančno evidenco o uporabi – to je tako imenovani "zeleni potni nalog", kamor mora vsak, ki avtomobil uporablja, vpisati relacijo vožnje, namen vožnje ter število prevoženih kilometrov. Število kilometrov, ki jih izkazuje števec v avtomobilu, se mora ujemati s številom na tem potnem nalogu. Povezava mora biti tudi med izdajateljem računa za gorivo (na primer Bencinska postaja Tepanje) in relacijo vožnje v tistem dnevu (na primer Ljubljana – Maribor), priloženi pa morajo biti tudi ustrezni cestninski listki na tej relaciji (pri uporabi ABC cestninskega sistema teh listkov ni). Vkolikor se te relacije ne ujemajo, davčni organ teh stroškov ne bo priznal kot davčni odhodek. Pomembno namreč je, da se natančno loči uporaba osebnega avtomobila za službene namene od uporabe za privatne namene.

pri (skoraj) vseh zgoraj naštetih stroških je na računu zaračunan tudi DDV. Tudi ta se ne sme odbijati, ker zakon določa, da se DDV ne sme odbijati od goriv, maziv, nadomestnih delov in storitev, ki so povezane s temi osebnimi avtomobili. Zaračunan DDV na teh računih torej v celoti predstavlja stroške in je davčni odhodek, v kolikor je davčni odhodek tudi strošek, na katerega se DDV nanaša (če je strošek goriva davčni odhodek, je pripadajoči DDV prav tako davčni odhodek).

2.2 Uporaba službenega avtomobila za privatne namene

V kolikor službeni avtomobil uporablja zaposleni tega podjetja tudi za svoje privatne namene, se to šteje kot njegova boniteta. Od te bonitete je potrebno v skladu z Zakonom o dohodnini plačevati določen davek.

Pri uporabi službenega avtomobila za privatne namene govorimo o **boniteti v zvezi z delovnim razmerjem**. Ta boniteta se všteva v osnovo za davek od osebnih prejemkov.

17. člen Zakona o dohodnini med drugim določa, da se kot stimulacija in boniteta šteje:

"uporaba osebnega vozila, danega delavcu tudi za privatne namene, ne glede na način, kako je delodajalec pridobil vozilo. V osnovo za davek se šteje 2 % knjižne vrednosti osebnega vozila

mesečno ob upoštevanju enakomernega časovnega amortiziranja ter letne amortizacijske stopnje 15 %.”

Ta člen zakona opredeljuje bonitete kot prejemke, ki jih zavezanec za davek od osebnih prejemkov (torej ta zaposleni) prejema v zvezi z delovnim razmerjem – torej kot prejemke, ki jih prejema poleg plače, nadomestila plače in drugih prejemkov iz delovnega razmerja. Izračunan znesek bonitete, kot smo ga opisali v gornjem odstavku, se torej prišteje k osnovi za izračun davka od osebnih prejemkov, in sicer se mora znesek bonitete ugotavljati vsak mesec in se tudi pri vsakem mesečnem obračunu plače všteti v osnovo.

V kakšni višini se boniteta všteta v osnovo za davek?

Zakon določa, da mesečna boniteta predstavlja 2 % od knjižne vrednosti osebnega avtomobila ob uporabi letne amortizacijske stopnje 15 %. To pomeni naslednje: v poslovnih knjigah obračunavamo amortizacijo, kakor smo jo določili v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi (upoštevanje fizičnega izrabljanja, tehničnega staranja in drugih dejavnikov). Za davčne potrebe oziroma za ugotavljanje višine bonitete pa moramo vzpostaviti posebno evidenco, kjer evidentiramo nabavno vrednost in mesečno revalorizacijo po stopnji 15 %. Tako vsak konec meseca ugotovimo neodpisano vrednost avtomobila, znesek bonitete za tisti mesec predstavlja 2 % od tako ugotovljene neodpisane vrednosti.

Primer:

avto smo nabavili v vrednosti 2.100.000 SIT

avto je v uporabi 3 mesece

zanima nas znesek bonitete za 4. mesec

amortizacijska stopnja za 3 mesece znaša 15 % : 12 x 3 mesece = 3,75 %

amortizacija za 3 mesece znaša 78.750 SIT

neodpisana vrednost konec 3. meseca tako znaša 2.021.250 SIT

boniteta za 4. mesec znaša 40.425 SIT – ta znesek se prišteje k osnovi za davek od osebnih prejemkov

Po pojasnilih Davčne uprave pa se znesek bonitete ne prišteva samo k osnovi za davek od osebnih prejemkov, temveč že k bruto plači, in tako boniteta skupaj z bruto plačo predstavlja osnovo za prispevke za socialno varnost in kasneje tudi osnovo za davek od osebnih prejemkov. Tako se med letom od te bonitete plačujejo vsi prispevki in davek od osebnih prejemkov – enako kot od plače.

S tem, ko je za ugotavljanje zneska bonitete določena 15 % amortizacijska stopnja avtomobila, pomeni, da je v skladu s tem življenjska doba zadevnih avtomobilov 6,7 let. To pomeni, da po izteku te dobe ni več podana osnova za davek od osebnih prejemkov iz naslova bonitete, kljub temu, da zaposleni avtomobil še vedno uporablja.

S tem, ko zaposleni plačuje davek od osebnih prejemkov iz naslova bonitete, pomeni, da lahko uporablja osebni avtomobil v privatne namene v neomejenem obsegu. Kako pa je v tem primeru s povračilom stroškov za prevoz na delo in iz dela?

Delodajalec in zaposleni se lahko dogovorita, da bo zaposleni sam kril stroške goriva za zadevni avtomobil. V tem primeru ima pravico do povračila stroškov na delo in iz dela. V

kolikor mu delodajalec teh stroškov mesečno ne povrne, se mu znesek bonitete, ki smo jo ugotovili zgoraj, zmanjša za znesek povračila stroškov, do katerih bi bil upravičen. V kolikor pa se delodajalec in zaposleni dogovorita, da bo delodajalec kril vse stroške goriva, v tem primeru zaposleni ni upravičen do povračila stroškov na delo in iz dela, vendar pa se mu tudi boniteta ne zmanjša za znesek teh povračil. Davčna uprava pa je tudi pojasnila, da se boniteta ne povečuje za krite stroške goriva. Torej je z vidika zaposlenega bolje, da mu podjetje krije stroške goriva, saj je boniteta v vsakem primeru enaka in ni višja, kot bi pričakovali.

V zvezi z uporabo tega avtomobila nastajajo tudi drugi stroški, ki smo jih že omenili zgoraj (stroški zavarovanja, registracije, servisiranja in podobno). Te stroške lahko krije delodajalec ali zaposleni. V kolikor jih krije zaposleni, se boniteta za znesek teh stroškov ne zmanjšuje oziroma se ne povečuje, če jih krije delodajalec. Torej bi tudi v tem primeru sklepali, da je bolje, če te stroške prevalimo na delodajalca.

Pri preveljevanju stroškov goriva, vzdrževanja in podobno na delodajalca pa se srečamo s vprašanjem poslovne potrebnosti takih stroškov. V kolikor se smatrajo kot poslovno nepotrebni ne morejo biti odbitna postavka pri ugotavljanju davka od dobička.

3 NAKUP LASTNEGA AVTOMOBILA

Druga možnost je, da delavec kupi lastni avtomobil in ga uporablja za službene namene. V tem primeru mu pripada kilometrina v višini 30 % prodajne cene osvinčenega 98 oktanskega goriva.

Pogosto vprašanje je, ali se uporaba avtomobila v službene namene splača ali ne? Ali ima delavec, ki uporablja službeni avtomobil v privatne namene nadomeščene stroške uporabe ali ne?

Odgovor ni preprost. Odvisen je od vrste avtomobila, ki ga delavec uporablja za službene namene. Nesporna je ugotovitev, da pri majhnih avtomobilih (ceneni v nabavi, malo trošijo itd.) oblikovana kilometrina nadomesti stroške uporabe avtomobila. To pa ne velja za velika vozila (draga v nabavi, veliko porabijo, visoki stroški vzdrževanja). Pri takih avtomobilih stroški kilometrine ne povrnejo lastne cene prevoženega kilometra. Niso redki primeri, ko ne povrnejo niti porabljenega goriva.

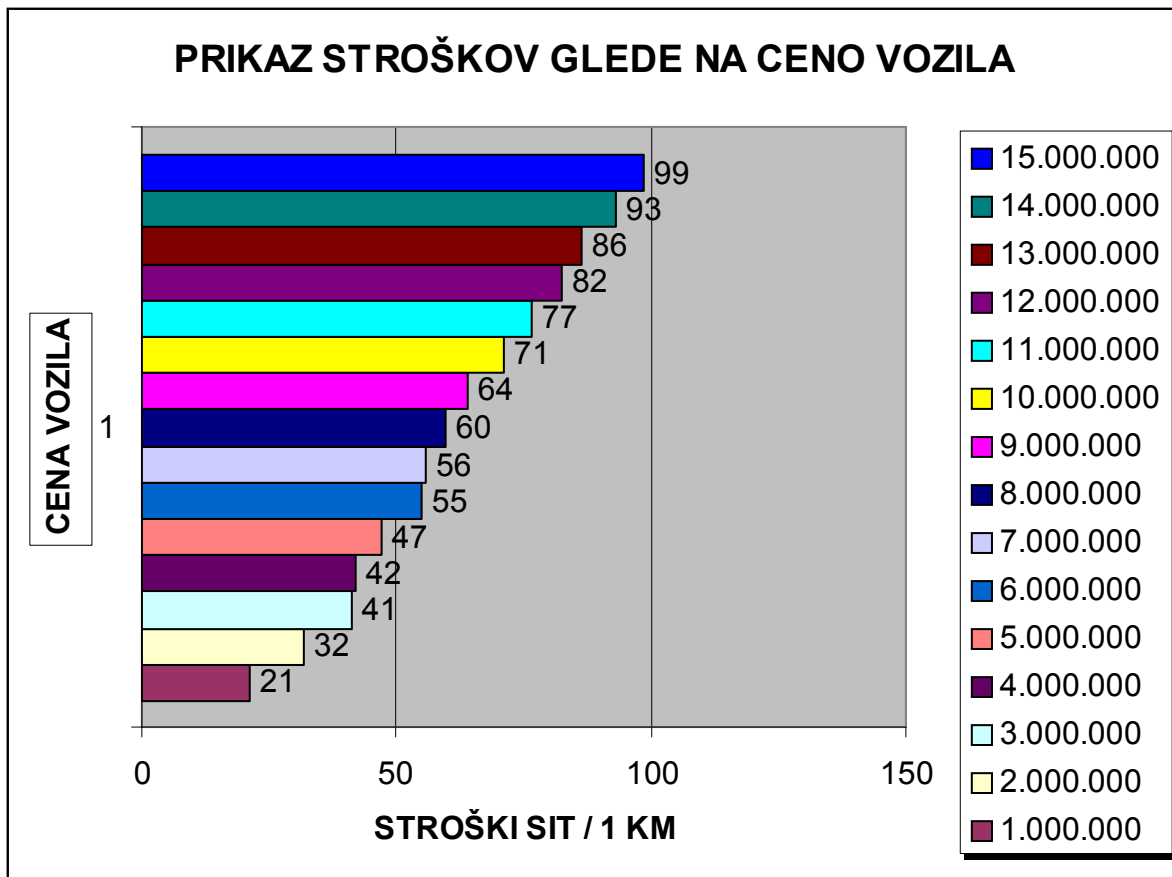
Kje so meje? Odgovor moramo poiskati za vsaki avtomobil posebej. Pri tem pa lahko uporabimo naslednjo shemo izračuna lastne cene prevoženega kilometra:

V sit

VRSTA AVTOMOBILA GLEDE NA	
1. NAKUPNO CENO	2,000,000
2. življenjska doba v km	200,000
3. cena na 1 km ($3 = 1 : 2$)	10
4. stroški vzdrževanja skupaj ($4 = 7 + 10 + 13$)	18
5. povprečen servis, popravila	150,000
6. Servisni interval v km	15,000
7. stroški na 1 km ($7 = 5 : 6$)	10
8. Gume	160,000
9. prevoženo km	50,000
10. stroški na 1 km ($10 = 8 : 9$)	3
11. tekoče vzdrževanje (pranje,)	1,500
12. prevoženo km	300
13. stroški na 1 km ($13 = 11 : 12$)	5
14. Gorivo	1,127
15. Poraba litrov goriva na 100 km	8
16. cena goriva NMB 95 od 16.5.2000 dalje	140.90
17. stroški na 1 km ($17 = 14 : 100$)	11
18. SKUPAJ LASTNA CENA 1 KILOMETRA ($3+4+17$)	39
19. cena osvinčenega MB 98 od 16.5.2000 dalje	154
20. kilometrina 30 % ($19 * 30 %$)	46
21. RAZLIKA ($20 - 18$)	7

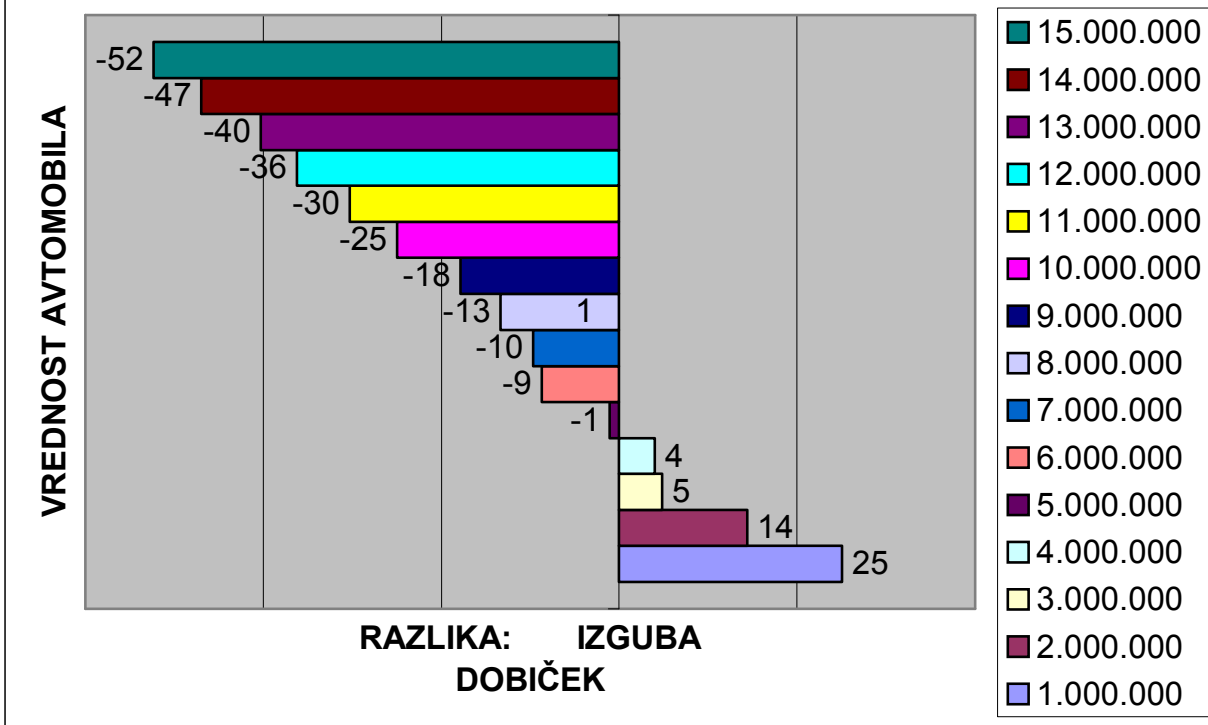
Prikazana shema prikazuje način izračunavanja lastne cene prevoženega kilometra. Izračun ne temelji na dejanskih podatkih in predstavlja le prikaz tehnike izračuna.

V spodnji sliki prikazujemo izračunane stroške za različne vrste avtomobilov. Razvrstili smo jih glede na njihovo nabavno vrednost, stroške vzdrževanja in porabe goriva na 100 km – poraba neosvinčenega 95 oktanskega benzina. Podatke smo črpali v domačih in tujih avtomobilističnih revijah. Podatki so zgolj informativni in vsakemu priporočamo natančen izračun za vozilo, ki ga uporablja. Izračunane rezultate prikazujemo v spodnjih grafih:

V kolikor primerjamo prikazane stroške s priznano ceno prevoženega kilometra pa ugotovimo:

RAZLIKA MED PRIZNANO IN DEJANSKO CENO PREVOŽENEGA KILOMETRA

Iz prikazanega nedvorno izhaja, da je uporaba lastnega avtomobila za službene potrebe praviloma slaba. Pri vrednosti vozila nad 5.000.000 SIT priznan kilometrini ne nadomesti lastne cene kilometra.

4 ZAKLJUČEK

Se nakup službenega vozila splača? Je bolje, da zaposleni uporabljajo privatna vozila?

Odgovor je odvisen od opazovalca. S stališča podjetja velja eno, s stališča delavca, ki uporablja lastno vozilo za službene namene pa drugo. Odgovor je tesno odvisen od vrednosti vozila. Odločilni dejavnik presoje je cena vozila. Na osnovi cene smo oblikovali dve skupini. Prvo skupino sestavljajo draga vozila pri katerih je lastna cena prevoženega kilometra večja od priznane kilometrine (v tabeli prikazano pod: draga vozila). Drugo skupino sestavljajo cenejša vozila, pri katerih je lastna cena prevoženega avtomobila nižja od priznane cene kilometrine (v tabeli prikazano kot: cenena vozila). Za obe skupini smo oblikovali nekaj odgovorov, ki so lahko eno od vodil za odločitev o nakupu službenega vozila. Prikazujemo jih v spodnji preglednici:

UPORABA:	CENENA VOZILA	DRAGA VOZILA
UPORABA SLUŽBENEGA VOZILA SLUŽBENE PRIVATNE NAMENE	<p>Podjetje:</p> <p>Dobiček bo večji, davčna osnova bo večja</p> <p>Fizična oseba:</p> <p>Zmerna dohodninska osnova v primeru uporabe vozila za privatne namene, zmerne dajatve</p>	<p>Podjetje:</p> <p>Dobiček bo manjši, davčna osnova za dobiček bo manjša</p> <p>Fizična oseba:</p> <p>Visoka dohodninska osnova v primeru uporabe vozila za privatne namene, velike dajatve</p>
UPORABA PRIVATNEGA VOZILA SLUŽBENE NAMENE	<p>Podjetje:</p> <p>Kilometrina je večja od lastne cene kilometra, zato so stroški večji, dobiček manjši, davčna osnova za dobiček je manjša. Davčna osnova je manjša.</p> <p>Lastnik vozila:</p> <p>Lastnik vozila ustvarja neobdavčene prihodke (lastna cena kilometra je manjša od kilometrine)</p>	<p>Podjetje:</p> <p>Kilometrina je manjša od lastne cene, zato so stroški podjetja manjši, dobiček je večji, davčna osnova za dobiček je večja.</p> <p>Lastnik vozila:</p> <p>Lastnik vozila z vsakim kilometrom ustvarja izgubo, saj priznana kilometrina ne nadomešča dejanskih stroškov prevoženega kilometra.</p>

Gornje ugotovitve so lahko ena od osnov odločitve o nakupu službenega vozila.